

Prokon Wind Energy Oy
Marja Meriluoto
Pitkätatu 34 B
65100 Vaasa

Lausunto Siikalatvan Taikkonevan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista (Haapaveden lintuvedet ja suot FI1100001, SAC/SPA)

HANKKEESTA VASTAAVA

PROKON Wind Energy Finland Oy

ASIAN VIREILLE TULO

Taikkonevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa 24.4.2023 (POPELY/482/2022) yhteysviranomaisen totesi, että luonnonsuojelulain 65§:n mukainen Natura-arviointi tulee tehdä arviointisuunnitelman mukaisesti Natura-alueelle Haapaveden lintuvedet ja suot. Natura-arviointi on tullut vireille Taikkonevan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen liitteenä 16.2.2024.

HANKE JA SEN SIOITTUMINEN SUHTEESSA NATURA-ALUEESEEN

PROKON Wind Energy Finland Oy suunnittelee Siikalatvan kunnan alueelle Taikkonevan tuulivoimahanketta.

Hankkeeseen kuuluu tuulivoima-alue sekä sähkönsiirtoreitti SVEA. Tuulivoimahankkeen vaihtoehto VE 1 sisältää 41 tuulivoimalaa ja vaihtoehto VE 2 sisältää 29 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m.

Suunnitellun sähkönsiirtoreitin varrella, hankealueen lounaispuolella noin kymmenen kilometrin päässä on Natura-alue Haapaveden lintuvedet ja suot (FI1100001, SAC/SPA). Sähkönsiirtoreitti SVEA sijoittuu 400 metrin etäisyydelle Natura-alueesta.

Hankealueella tuotettu sähkö on alustavan suunnitelman mukaan tarkoitus siirtää valtakunnan verkkoon hankealueen länsipuolelle sijoittuvan Fingrid Oyj:n 400 kV Metsälinja -voimajohdon ja 220 kV voimajohdon viereen rakennettavan uuden voimajohdon kautta Fingrid

Oyj:n suunnitteilla olevalle Pihtinevan sähköasemalle. Voimajohto toteutetaan maakaapelina Natura-alueeseen kuuluvan Ollikkaannevan kohdalla uuteen maastokäytävään sijoittuvalla osuudella (noin 5,6 kilometriä), jonka jälkeen voimajohto sijoittuu nykyisten voimajohtojen rinnalle Pihtinevan suunnitellulle sähköasemalle asti.

NATURA 2000 TIETOLOMAKKEEN TIEDOT EU:N NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVASTA ALUEESTA

Natura-tietolomakkeen mukaan Haapaveden lintuvedet ja suot Natura-alueen pinta-ala on 3616 ha.

Ainalin lintujärviin kuuluvat Ainali, Apaja, Haapolampi, Korkatti, Kypärä, Litukka, Suojärvi ja Köyrylampi, joka sijaitsee Köyryrimmen suoalueella. Ainalin pienissä järvissä ja lammissa vesi on soisen valuma-alueen ansiosta humuspitoista. Ainalin lintujärvet ovat hyvin matalia. Laakeuden ansiosta järvissä on hyvin kehittyneet, leveät kasvillisuusvyöhykkeet. Ainalin alue on lintuvesiensuojeluohjelmassa kansainvälisesti arvokas kohde. Vesilinnusto ja kahlaajalajisto on alueella hyvin monipuolinen ja runsaslukuinen. Alueella pesii säännöllisesti lähes 50 lintuvesille ominaista lajia. Alueella on merkitystä geneettisen ja lajistollisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä, koska alueella esiintyy myös harvinaisia lajeja. Ainalin alueen järvi- ja lampiryhmällä on kansainvälisesti tärkeä merkitys linnuille muutonaikaisena levähdyspaikkana ja sulkimispaikkana. Alueella on myös suuri riistataloudellinen merkitys.

Korkatinjärven itärannalla on vuosikymmeniä käytössä ollut lammashaka. Myös Ainalin Kalmasaarta on ennen laidunnettu. Korkatin lammashaka, Ainalin Kalmasaari ja Säynäjäniemen rantaniitty on luokiteltu paikallisesti arvokkaiksi perinnemaisemiksi.

Saaressa on ollut lampaita viimeksi 1960-luvulla. Niitto on loppunut 1950-luvulla. Ainalin rannalla Säynäjäniemessä on pieni, yhä laidunkäytössä oleva rantaniitty.

Köyryrimpi-Ollikkaanrimpi on suhteellisen luonnontilainen ja laaja aapasuo, jossa on myös keidassuo-osa. Porerimpi on laaja luonnontilainen keidassuo. Molemmat suot ovat myös linnustoltaan arvokkaita ja monipuolisia suoalueita. Ojitukset lintuvesien ympäristössä ovat aiheuttaneet humuspitoisuuden lisääntymistä vedessä. Järvien vesien säännöstelyä on suunniteltu. Lisääntyvä kesämökkien rakentaminen ja metsästys- ja virkistyskäyttö aiheuttaa häiriötä alueen linnustolle.

Suojelun perusteina olevat luontotyypit (Tietolomakkeen taulukko 3.1).

Koodi	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet	1 172,96	C, merkittävä
3260 - Pikkujoet ja purot	1	B, hyvä
7110 - Keidassuot	856,2	C, merkittävä
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot	41,42	B, hyvä
7310 - Aapasuot	976,4	C, merkittävä
9010 - Luonnonmetsät	18	C, merkittävä

Suojeluperusteena olevat luontodirektiivin liitteen II mukaiset lajit (Tietolomakkeen taulukko 3.2).

Aegolius funereus, helmipöllö
Anas acuta, jouhisorsa
Anser fabalis, metsähanhi
Asio flammeus, suopöllö
Aythya ferina, punasotka
Aythya fuligula, tukkasotka
Bonasa bonasia, pyy
Bubo bubo, huuhkaja
Calidris pugnax, suokukko
Circus aeruginosus, ruskosuohaukka
Circus cyaneus, sinisuohaukka
(Cyanecula) Luscinia svecica, sinirinta
Cygnus cygnus, laulujoutsen
Dryocopus martius, palokärki
Emberiza rustica, pohjansirkku
Falco columbarius, ampuhaukka
Falco subbuteo, nuolihaukka
Falco tinnunculus, tuulihaukka
Gavia arctica, kuikka
Grus grus, kurki
Hydrocoloeus minutes, pikkulokki
Larus ridibundus, naurulokki
Lymnocryptes minimus, jänkäkurppa
Lyrurus tetrix tetrix, teeri
Melanitta fusca, pilkkasiipi
Melanitta nigra, mustalintu
Mergellus albellus, uivelo
Motacilla flava, keltävästäräkki
Pernis apivorus, mehiläishaukka
Phalaropus lobatus, vesipääsky
Picoides tridactylus, pohjantikka
Pluvialis apricaria, kapustarinta

Podiceps auritus, mustakurkku-uikku
Podiceps grisegena, härkälintu
Porzana porzana, luhtahuitti
Spatula clypeata, lapasorsa
Spatula querquedula, heinätavi
Sterna hirundo, kalatiira
Sterna paradisaea, lapintiira
Strix nebulosa, lapinpöllö
Surnia ulula, hiiripöllö
Tetrao urogallus, metso
Tringa erythropus, mustaviklo
Tringa glareola, liro

Lutra lutra, saukko

ja kaksi salassa pidettävää lajia

Muut tärkeät kasvi- ja eläinlajit (Tietolomakkeen taulukko 3.3).

Loxia leucoptera, kirjosiipikäpylintu
Saxicola rubetra, pensastasku

Suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostona. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita: alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys sekä luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaatiokoon elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein. Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla.

Köyryrimpi-Ollikkaanrimpi on valtakunnallisen soidensuojelun perusohjelman kohde. Korkatinjärven lammashaka, Ainalin Kalmasaari ja Säynäjäniemen rantaniitty on luokiteltu paikallisesti arvokkaiksi perinnebiotoopeiksi. Ainali, Apaja, Haapolampi, Korkatti, Kypärä, Köyrylampi, Litukka ja Suojärvi sisältyvät valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Ne muodostavat Project Mar-kohteen. Ainalin alueen lintuvesien suojelu toteutetaan luonnonsuojelulain ja/tai vesilain nojalla. Porerimmen ja Köyryrimmen-Ollikkaanrimmen suojelu toteutetaan luonnonsuojelulailla. Alueen perinnebiotooppien suojelun ensisijaisena toteutuskeinona on maanomistajan kanssa tehtävä sopimus.

Natura-tietolomakkeen mukaisia kuormituksia ja uhkia, joilla vaikutuksia Natura-alueeseen ovat maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus) (J02.01), lajikoostumuksen muutos (suksessio) (K02.01) ja metsästyks (F03.02).

NATURA-ARVIOINTI

Aineisto ja menetelmät

Natura-arviointi on laadittu asiantuntija-arviona olemassa olevan aineiston sekä Taikkonevan tuulivoimahankkeen yhteydessä hankittuihin aineistoihin ja selvityksiin perustuen. Arvioinnin on tehnyt Finnish Consulting Group Oy:stä FM biologi Aino Peltola ja johtava asiantuntija Harri Taavetti.

Natura-arvioinnin pohjana on käytetty Natura-tietolomakkeen, valtion suojelualueiden biotooppikuvioiden, Suomen lajitietokeskuksen lajitiedot sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn yhteydessä koottua luontoselvitysaineistoa.

Vaikutusmekanismit Natura-arvioinnin mukaan

Tuulivoimapuisto

Tuulivoimapuiston suoriin rakennusaikaisiin vaikutuksiin kuuluvat Natura-arvioinnin mukaan kasvillisuuden poisto rakentamisalueilta sekä reunavaikutukset. Rakennustöiden suora vaikutus rajoittuu rakennettaville alueille ja niiden välittömään lähiympäristöön, joten rakennettavilla tuulivoimaloilla ja teillä ei ole suoraa pinta-alavaikutusta Natura-alueen luontotyyppeihin ja siten niille ominaiseen kasvilajistoon. Rakennettavilla tuulivoimaloilla ja teillä voi olla välillisiä vaikutuksia luontotyyppeihin ja niille ominaiseen kasvilajistoon hydrologisten muutosten vuoksi, mikäli rakenteet sijoittuvat Natura-alueelle tai sen läheisyyteen.

Suojeluperusteiseen linnustoon kohdistuva mahdollinen suora vaikutus on Natura-arvioinnin mukaan tuulivoimaloiden aiheuttama törmäyskuolleisuus. Herkimpiä lajeja ovat mm. suuret, kaartelevat petolinnut ja toisaalta kanalinnut, jotka törmäävät voimalan torniin. Törmäyskuolleisuus ajoittuu tuulipuiston toiminnan ajalle, joka on noin 30–50 vuotta.

Suojelun perusteena olevaan linnustoon voi kohdistua estevaikutusta sekä häirintävaikutusta muun muassa melun, visuaalisten ärsykkeiden ja reunavaikutuksen lisääntymisen vuoksi. Habitaatin menetys, laadun

huononeminen tai pirstoutuminen voivat vaikuttaa etenkin lajeihin, joiden elinpiiri ulottuu suoelin ympäristön ulkopuolelle.

Tuulivoimahankkeen häiriö- ja estevaikutuksia sekä elinympäristöjä muuttavia vaikutuksia voi Natura-arvioinnin mukaan kohdistua myös muuhun eläimistöön, jolla on laaja elinpiiri ja ne saattavat liikkua ravinnonhakumatkoillaan kaukanakin niiden lisääntymispaikoista tai elinpiirien ydinalueista. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu saattaa karkottaa häiriöherkempiä eläimiä kauemmas voimaloiden ympäristöstä. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi suurpedot.

Voimajohto

Voimajohtorakentamisessa tyypillisiä luontovaikutuksia ovat Natura-arvioinnin mukaan luontotyyppien ominaispiirteiden muutokset leventyvän johtoalueen ja/tai uuden maastokäytävän puuston raivauksen, sekä maaperän tiivistymisen myötä ja paikalliset kasvupaikkatyyppimenetykset pylväspaikoilla. Linnuston ja muun häiriöherkän lajiston kannalta voimajohtorakentamisen tyypillisiä vaikutuksia ovat rakentamisaikainen häiriövaikutus herkän lisääntymiskauden aikana, mahdolliset elinympäristöjen muutokset ja linnuston törmäysriskin kasvu. Elinympäristövaikutus voi olla joidenkin puoliavoimia elinympäristöjä suosivien lajien osalta myös positiivinen. Rakentamisaikaista häiriötä aiheutuu Natura-arvioinnin mukaan eniten johtimien liittämisen yhteydessä käytettävistä räjäytettävistä liitoksista sekä kallioisilla pylväspaikoilla perustusten tekemisen edellyttämästä poraamisesta tai louhimisesta.

Taikkonevan hankkeessa sähkönsiirto on Natura-arvioinnin mukaan suunniteltu toteutettavaksi maakaapelilla Natura-alueen läheisyydessä. Häiriötä aiheutuu maakaapelien rakennusaikana työmaaliikenteestä. Voimajohtoreittien työmaa on siirtyvä, joten merkittävimmät melu- ja häiriövaikutukset ilmenevät vain melko lyhytaikaisina eri osissa reittejä. Lisäksi luontotyyppien ominaispiirteet muuttuvat maakaapelin yhteyteen jätettävällä puustosta raivattavalla käytävällä.

Hankkeen vaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Vaikutukset suojelunperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyypeihin

Humuspitoiset järvet ja lammet

Natura-arvioinnin mukaan lähimmät aapasuot ovat 1,6 kilometrin päässä voimajohdosta. Voimaloihin on etäisyyttä yli kymmenen kilometriä. Pitkän etäisyyden vuoksi niihin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.

Pikkujoet ja purot

Natura-arvioinnin mukaan Natura-alueen ainoa luontotyyppiä edustava joki on 3,9 kilometrin etäisyydellä voimajohdosta ja yli kymmenen kilometriä voimaloista. Karttatulkinnan perusteella voimajohdon alueelta tai hankealueelta ei laske luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia luontotyyppiin sopivia puroja tai pikkujokia Natura-alueelle. Vaikutuksia ei muodostu etäisyyden vuoksi.

Keidassuot

Natura-arvioinnin mukaan hankkeesta voisi kohdistua luontotyyppiin ainoastaan välillisiä vaikutuksia hydrologisten muutoksien ja muuttuneen pintavesivalunnan kautta. Keidassoiden hydrologia ei kuitenkaan ole riippuvainen ympäröivien pintavesien valunnasta muutoin kuin laiteiltaan. Etäisyys hankealueen rajalta lähimmälle keidassuolle on noin 380 metriä ja voimajohtorakentamisen pintavesivaikutukset ovat tyyppillisesti vähäisiä. Etäisyyden vuoksi vaikutuksia luontotyyppille ei arvioida syntyvän.

Vaihtelumuissuot ja rantasuot

Natura-arvioinnin mukaan luontotyyppiä lähimmät luontotyyppin esiintymisalueet sijoittuvat yli 5 kilometrin etäisyydelle voimajohdosta ja yli kymmenen kilometriä voimaloista. Vaikutuksia luontotyyppille ei arvioida muodostuvan.

Aapasuot

Natura-arvioinnin mukaan lähimmät aapasuot ovat 1,6 kilometrin päässä voimajohdosta. Voimaloihin on etäisyyttä yli kymmenen kilometriä. Pitkän etäisyyden vuoksi niihin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia.

Luonnonmetsät

Natura-arvioinnin mukaan luontotyyppiä esiintyy lähimmillään noin 4,7 kilometrin etäisyydellä voimajohdosta ja yli kymmenen kilometriä voimaloista. Vaikutuksia ei muodostu pitkän etäisyyden vuoksi.

Vaikutukset suojelunperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin

Natura-arvioinnin mukaan voimajohtorakentaminen ei sijoitu Natura-alueelle vaan sen ulkopuolelle ilmajohtona lähimmillään 1,1 kilometrin päähän ja maakaapelina 380 metrin etäisyydelle. Voimajohdon varrelle ei arvioida sijoittuvan saukolle tärkeitä elinympäristöjä, sillä aluetta on ojitettu runsaasti eikä sille sijoitu suurempia vesistöjä. Voimalinja ylittää kaksi ojaa tai puroa (Latvanoja ja Pihtioja), joiden arvioidaan olevan riittävän suuria saukon kulkuyhteydeksi Natura-alueen ja lähivesien välillä. Saukko saattaa siten liikkua laajalla reviirillään voimajohtoreitin läheisyydessä sijaitsevien uomien alueilla. Ilmajohtona toteutettuna sähkönsiirto ei aiheuta estevaikutuksia uomien käytölle kulkuyhteytenä

ja sijoittamalla pylvää kauas uomasta rakennusaikainenkin häiriö jää korkeintaan vähäiseksi. Maakaapeliosuudelle ei sijoitu saukolle sopivia virtavesiä. Voimajohtoalueelle ei arvioida sijoittuvan saukon elinympäristöjä. Voimajohtorakentamisen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia saukon elinympäristöihin eikä välillisiä merkittäviä vaikutuksia arvioida kohdistuvan siten saukkoonkaan.

Vaikutukset suojelunperusteena olevaan linnustoon

Haapaveden lintuvedet ja suot –Natura-alueen etäisyys lähimpään voimalaan on noin 10,3 kilometriä (VE1) ja 11,2 kilometriä (VE2). Sähkönsiirron ilmajohto suuntautuu lounaaseen kiertäen Natura-alueen maakaapelina sen itäpuolelta. Ilmajohdolta matkaa Natura-alueelle on lähimmillään noin yksi kilometri ja maakaapelilta noin 380 metriä.

Lajikohtaiset arviot hankkeen vaikutuksista on esitetty taulukkona. Kaikkien lajien osalta vaikutukset on arvioitu vähäisiksi/merkityksettömiksi. Vähäistä vaikutusta on arvioitu kohdistuvan lajeille, joilla on laajat reviirit sekä lajeille, joihin voi kohdistua vähäistä häiriövaikutusta rakennusaikana.

Vaikutukset muihin tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin

Muina alueella esiintyvinä lajeina mainitaan kirjosiipikäpylintu ja pensastasku. Natura-arvioinnin mukaan lajien ei arvioida liikkuvan suunnitellun tuulivoimapuiston alueella, vaan lajien esiintyminen keskittyy Natura-alueen soille ja niiden reuna-alueille (pensastasku) sekä Natura-alueen metsiin (kirjosiipikäpylintu). Vaikutuksia lajeihin ei arvioida muodostuvan.

Yhteisvaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura-alueen välittömässä läheisyydessä ei ole muita tuulivoimahankkeita. Kivinevan hankealue (enintään 28 voimalan tuulipuisto) rajautuu pohjoisessa Taikkonevan lounaisosaan. Matkaa Kivinevalle on noin 3,6 kilometriä. Leuvannevan hankealue (enintään 89 voimalan tuulipuisto) on Taikkonevan itäpuolella noin 2,8 kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Piipsannevan hankealue (enintään 50 voimalan tuulipuisto) on Natura-alueen kaakkoispuolella noin 5,2 kilometriä Natura-alueelta. Peuranneva (enintään noin 10 voimalan tuulipuisto) Natura-alueen pohjoispuolella sijaitsee noin kahdeksan kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Muut tuulivoimahankkeet ovat yli kymmenen kilometriä Natura-alueelta.

Natura-arvioinnin mukaan mahdollisia yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ei arvioida muodostuvan pitkän etäisyyden vuoksi.

Taikkonevan tuulivoimapuisto muodostaa yhden tuulivoimapuistokokonaisuuden yhdessä Leuvanvevan ja Kivinevan hankkeiden kanssa. Taikkonevan hanke sijaitsee Natura-alueeseen nähden Kivinevan hankkeen takana ja Leuvanvevan vieressä, joten yhteisvaikutukset linnustoon jäävät Natura-arvioinnin mukaan vähäisiksi tai olemattomiksi. Muilla lähiseudun hankkeilla ei arvioida olevan yhteisvaikutuksia.

Vaikutusten lieventämistoimet

Natura-arvioinnissa on esitetty lieventämistoimenpide yhdelle uhanalaiselle lajille.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan millään hankevaihtoehdolla ei arvioida olevan vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja sitä kautta Natura-alueen eheyteen. Vähäisiä vaikutuksia voi kohdistua muutamiin lintulajeihin, riippuen niiden pesimäpaikkojen ja reviirien tarkemmasta sijoittumisesta Natura-alueella. Merkittäviä vaikutuksia ei arvioida kohdistuvan millekään lajille. Luontodirektiivin liitteen II lajille saukolle ei kohdistu Natura-arvioinnin mukaan merkittäviä vaikutuksia. Natura-arvioinnin mukaan hanke ei vaaranna juuri niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon. Taikkonevan tuulivoimahankkeen ei myöskään yksin tai yhdessä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa arvioida merkittävästi heikentävän Natura-alueen ekologista rakennetta ja toiminnallista kokonaisuutta.

Epävarmuustekijät Natura-arvioinnin mukaan

Kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa epävarmuustekijöitä on Natura-arvioinnin mukaan melko vähän, sillä lähtötietojen ja maastoinventoinnin perusteella alueen luonnonarvojen sijoittuminen tunnetaan hyvin, eivätkä tuulivoiman vaikutukset lähtökohtaisesti ulotu kauas. Suojeluperusteiseen eläimistöön, erityisesti linnustoon, liittyvien vaikutusten arvioinnissa epävarmuutta on enemmän, sillä yksilöiden liikkeet, joita on mahdoton tarkoin tietää ja ennustaa, vaikuttavat tuulivoiman vaikutusten merkittävyyteen.

Vaikutusten seuranta Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnissa ei ole tarkasteltu vaikutusten seurantaa.

Natura-arvioinnin johtopäätökset

Natura-arvioinnin mukaan Taikkonevan tuulivoimapuiston lähimmät voimalat sijoittuvat kaikissa hankevaihtoehtoissa vähintään kymmenen kilometrin etäisyydelle Haapaveden lintuvedet ja suot -Natura-alueesta. Sähkönsiirto sijoittuu ilmajohtona lähimmillään noin 1,1 kilometrin ja maakaapelina noin 380 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Missään vaihtoehdossa hankkeella ei ole merkittäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin tai lajeihin. Suunniteltu tuulivoimahanke ei vaaranna lyhyellä tai pitkällä aikavälillä Natura-alueen koskemattomuutta. Tämän johdosta myöskään Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

ELY-keskuksen lausunto arvioinnin asianmukaisuudesta

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelunlain (9/2023) 35 § 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa (aiemmassa luonnonsuojelulaissa 65 §) tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon

Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevässä ohjeessa (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) todetaan asianmukaisesta arvioinnista seuraavaa: Tuomioistuimen mukaan asianmukaisen arvioinnin tulee sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (EUTI asia C-304/05, 69 kohta).

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on tunnistettu Natura-alueen luontoarvot, ja arviointi on suoritettu sen suojelun perusteena oleville luontodirektiivin mukaisille luontotyypeille ja lajeille. Natura-arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon ja asiantuntija-arvioon.

Natura-alueeseen kuuluvan Ollikkaannevan kiertävän maakaapelin vaikutuksista esitetään, että tuulipuiston rakenteista aiheutuvat pintavesivaikutukset ovat vähäisiä ja kohdistuvat suppealle alueelle. ELY-keskus toteaa, että Natura-arvioinnissa esitetyn väitteen sijaan olisi pitänyt tarkastella Natura-alueen läheisyyteen suunnitellun rakenteen eli

maakaapelin hydrologisia vaikutuksia Ollikkaannevaan. Tarkasteluun olisi pitänyt kuulua kuvaus maakaapelin asennukseen liittyvistä toimenpiteistä sekä arvio hydrologisten ja kiintoaineskuormituksen vaikutusten suuruudesta ja ulottuvuudesta esim. lähivaluma- aluetarkasteluna. Metsätaloustoimien vaikutukset Natura-alueeseen tulee tarkastella yhteisvaikutuksina suunnitellun hankkeen kanssa.

ELY-keskus on hankkeen ohjelmavaiheessa antamassaan lausunnossa todennut, että Natura-arvioinnin yhteydessä tulee toteuttaa maastonselvityksiä Natura-alueella erityisesti suojeluperusteena olevan linnuston häiriö- ja törmäysriskin vaikutusarvioinnin pohjalta. Natura-arviointia varten ei kuitenkaan ole tehty linnustonselvityksiä, mikä jättää lajikohtaisiin arviointeihin epävarmuutta.

Linnuston osalta arvioinnissa on tunnistettu hyvin tuulivoimaloiden aiheuttamat vaikutusten mekanismit, joita on käsitelty tutkimusartikkeleihin perustuen. Sen sijaan sähkönsiirrosta aiheutuvia vaikutuksia on käsitelty varsin suppeasti ilman lähdeviittauksia, eikä esimerkiksi sähkönsiirtolinjoihin liittyvää törmäysriskiä ja siitä aiheutuvaa lisäkuolleisuutta käsitellä käytännössä lainkaan, mikä on puute.

Arvioinnissa suojelunperusteena olevat eri lintulajit on jaoteltu karkeasti niiden käyttämien elinympäristöjen mukaan ryhmiksi, minkä pohjalta on arvioitu näihin ryhmiin kohdistuvien vaikutusten mekanismeja ja merkittävyyttä. Yksityiskohtaisempi arviointi on tehty ainoastaan kahdelle uhanalaiselle lajille. Lisäksi arviointiin on sisällytetty petolintulaji, joka ei kuulu kyseessä olevan Natura-alueen suojelunperustelajiin.

Kyse on ilman maastonselvityksiä ja kvantitatiivisia analyysejä tehdystä asiantuntija-arvioista. Lajikohtaisia tutkimuslähteitä ei ole hyödynnetty. Natura-arviointi pohjautuu siis varsin pitkälti olettamuksiin kyseessä olevien lintulajien keskeisistä elinympäristöistä, reviireistä, pesimäpaikoista ja ruokailulentoreiteistä. Arvioituja elinympäristöjä, reviirejä, pesäpaikkoja tms. suhteessa hankkeen vaikutusalueeseen ei ole esitetty kartalla.

Suojelunperusteena olevat luontodirektiivin liitteen I mukaiset luontotyytit

Natura-arvioinnissa todettiin, että hankkeesta ei kohdistu vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin *humuspitoiset järvet ja lammet, pikkujoet ja purot, aapasuot, vaihettumis- ja rantasuot* sekä *boreaaliset luonnonmetsät* pitkän etäisyyden vuoksi. Suunniteltu voimajohto sijoittuu lähimmillään 1,6 km päähän luontotyyteistä. ELY-keskus yhtyy tähän näkemykseen.

Natura-alueen suojeluperusteena oleva luontotyyppi *keidassuot* sijoittuu Natura-arvioinnin mukaan lähimmillään 380 m päähän suunnittelusta

voimajohtosta. Natura-arvioinnissa todetaan, että luontotyyppiin kohdistuu vaikutuksia hydrologisten muutoksien ja muuttuneen pintavesivalunnan kautta, mutta voimajohtorakentamisen pintavesivaikutukset ovat tyypillisesti vähäisiä. ELY-keskus toteaa, että yleisen oletuksen sijaan arvioinnissa olisi pitänyt tarkastella analyttisemmin hankkeen vaikutusalueella oleviin suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja niiden edustavuuteen.

Natura-arvioinnin mukaan keidassoiden hydrologia ei ole riippuvainen ympäröivien pintavesien valunnasta muutoin kuin laiteiltaan. ELY-keskus tuo esille, että Ollikkaannevaa ympäröivät metsäojitukset ovat vaikuttaneet suon hydrologiaan ja kasvillisuuteen. Historiallisten ilmakuviin perusteella nykyisen keidassuon alueella on ollut 1950-luvulla ja 1960-luvun alun aikana vielä pitkälti väli- ja rimpipintaisen nevan kasvillisuutta. Maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus) kuuluvat Natura-lomakkeen mukaisiin kuormituksiin ja uhkiin, jotka voivat vaarantaa Natura-alueen suojelutavoitetta. Natura-arvioinnissa olisi tullut tarkastella onko suunniteluilla toimenpiteillä yhteisvaikutuksia muun maankäytön kanssa.

Suojelunperusteena olevat luontodirektiivin liitteen II mukaiset lajit

Arvioinnin mukaan hankkeella ei ole vaikutuksia saukon elinympäristöihin tai lajin suotuisan suojelun tasoon. ELY-keskus hyväksyy arvioinnin näkemyksen.

Suojelunperusteena oleva linnusto

Ylempänä esitetyistä epävarmuuksista ja puutteista huolimatta ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan Taikkonevan tuulivoimahankkeen vaikutuksista ja niiden merkittävyydestä. Ottaen huomioon tuulivoimapuiston ja Natura-alueen maantieteellisen etäisyyden, ELY-keskus toteaa tuulivoimapuiston osalta, että arvioinnissa esitetyn perusteella voidaan riittävällä varmuudella todeta, ettei Taikkonevan tuulivoimahankkeesta yksin todennäköisesti aiheudu merkittävää haittaa kyseessä olevan Natura-alueen suojelunperusteena oleviin lintulajeihin (ml. uhanalaiset petolinnut).

Sähkönsiirtolinjan osalta on esitetty, että kyseessä olevan Natura-alueen läheisyydessä voimajohtoon toteutetaan noin viiden kilometrin matkalta maakaapelina Natura-alueen kiertäen linnustoon kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi. Lisäksi linjan rakentaminen suunnitellaan ajoitettavaksi herkkien lintulajien pesimäajan ulkopuolella.

Sähkönsiirtoreitin osalta ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että näin toteutuessaan sähkönsiirtolinjasta aiheutuvat vaikutukset eivät todennäköisesti nouse merkittävän haitalliseksi. Sähkönsiirtolinjan rakennusaikana Natura-alueen kaakkoisnurkassa pesiville yksilöille saattaa kuitenkin arvioinnin mukaisesti aiheutua

häiriövaikutusta, ja että laajaliikkeisille petolinnuille saattaa aiheutua ilmajohtoina rakennettavista voimajohdoista vähäistä törmäysriskiä.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Natura-arvioinnissa on tarkasteltu Taikkonevan ja muiden alueen tuulivoimapuistohankkeiden yhteisvaikutuksia Natura-alueeseen. ELY-keskus muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 - alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan *Natura-arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kaikenlaiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia.*

Natura-alueeseen kuuluvan Ollikkaannevan kiertävän maakaapelin vaikutuksista esitetään Natura-arvioinnissa yleispiirteisesti, että hankkeen toteuttamisen mahdolliset vaikutukset ovat suhteellisesti hyvin pieniä verrattuna metsätalouden jo aiheuttamiin vaikutuksiin, muun muassa muutoksiin alueen hydrologisissa olosuhteissa. ELY-keskus katsoo, että eri maankäyttömuotojen vaikutusten suuruuden vertailun sijaan olisi pitänyt arvioida niiden kumulatiivinen vaikutus Natura-alueen suojeluperusteisiin. Tarkastelussa olisi lisäksi tullut huomioida Natura-lomakkeella esitetyt kuormitukset ja uhat, jotka vaikuttavat jo nykyisillään Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Taikkonevan tuulivoimahankkeen yhteisvaikutukset Leuvannevan ja Kivinevan tuulivoimahankkeiden kanssa linnustoon jäävät Natura-arvioinnin mukaan vähäisiksi tai olemattomiksi. Mahdollisia yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin ei arvioida muodostuvan. Muilla lähiseudun hankkeilla ei arvioida olevan yhteisvaikutuksia.

ELY-keskus ei yhdy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, vaan pitää tehtyä yhteisvaikutusten arviointia ylimalkaisena ja riittämättömänä tuulivoima-alueiden kohdalla etenkin laajaliikkeisten petolintujen osalta. Arvioinnissa ei ole asianmukaisesti arvioitu, kohdistuuko Natura-alueella sijaitsevaan uhanalaisen lajiin alueelle suunnitelluista kolmesta tuulivoimahankkeista merkittäviä haitallisia yhteisvaikutuksia, ja mikä mahdollisesti on Taikkonevan tuulivoimapuiston osuus tästä. ELY-keskus toteaa, että kyseeseen lajiin kohdistuvat yhteisvaikutukset tulee arvioida asianmukaisesti Metsähallituksen (2022) julkaiseman ohjeistuksen mukaisesti.

Toisena selkeänä puutteena ELY-keskus pitää sitä, ettei yhteisvaikutusten arvioinnissa ole arvioitu lainkaan eri hankkeisiin liittyvien sähkönsiirtoreittien yhteisvaikutusta linnustoon. Edellä mainitussa Pohjois-Pohjanmaan liiton teettämässä selvityksessä Haapaveden lintuvedet ja suot- Natura-alueeseen on arvioitu kohdistuvan yhdessä olemassa olevien ja suunniteltujen sähkönsiirtoreittien kanssa todennäköistä / suurta riskiä. ELY-keskus

katsoo, että eri sähkönsiirtoreittien yhteisvaikutuksia on siksi Natura-arvioinnissa tarkasteltava kokonaisvaltaisemmin etenkin laajaliikkeisten ja törmäysherkkien petolintulajien osalta.

Lieventämistoimet

ELY-keskus katsoo tarpeellisena, että voimalinjan rakentaminen toteutetaan uhanalaisten petolintujen pesimäkauden ulkopuolella haitallisten vaikutusten vähentämiseksi arvioinnissa esitetyn mukaisesti. Koska yhteisvaikutusten arviointia ei kuitenkaan voida pitää riittävänä, on lieventämistoimien toimivuuden ja riittävyyden lopullinen arviointi mahdotonta.

Natura-alueen eheys

Natura-arvioinnin mukaan hankkeen ei yksin tai yhdessä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa arvioida merkittävästi heikentävän Natura-alueen ekologista rakennetta ja toiminnallista kokonaisuutta eikä se juuri vaaranna niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Natura-verkostoon.

Arvioinnin mukaan hankkeesta aiheutuu korkeintaan vähäisiä vaikutuksia muutamiin lintulajeihin, riippuen niiden pesimäpaikkojen ja reviirien sijoittumisesta Natura-alueelle. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että etenkin yhteen uhanalaiseen lajiin kohdistuvien mahdollisesti merkittävien yhteisvaikutusten ohella, vähäiset tai kohtalaiset negatiiviset vaikutukset useaan muuhun lajiin ja vieläpä useamman hankkeen taholta saattavat heikentää alueen ekologista rakennetta ja toimintaa. Ja kuten edellä on todettu, seudun eri tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden kumulatiivisten yhteisvaikutusten arviointi kyseessä olevaan Natura-alueeseen jää käytännössä toteuttamatta, mikä heikentää arvioinnissa tehdyn loppupäätelmän luotettavuutta. Huomioiden lisäksi muut arviointiin liittyvät epävarmuudet, myöskään linnuston osalta ei voida poissulkea merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumista Natura-alueen koskemattomuudelle.

ELY-keskuksen johtopäätökset Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista

Edellä mainituista puutteista huolimatta ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista luontodirektiivin mukaisten suojeluperusteiden osalta ja yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että hankkeesta ei todennäköisesti aiheutuisi merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I mukaisiin luontotyyppeihin tai liitteen II mukaisiin lajeihin.

Vaikutustenarviointiin liittyvän epävarmuuden vuoksi ELY-keskus toteaa, ettei sen perusteella voida varovaisuusperiaate (Euroopan

unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artikla) huomioiden poissulkea riittävällä varmuudella Taikkonevan hankkeesta yhdessä muiden hankkeiden kanssa koituvien merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumista Natura-alueen suojelun perusteena oleville lintulajeille. Näin ollen ei voida myöskään poissulkea, että hanke yhdessä muiden hankkeiden kanssa haittaisi tai viivästyttäisi alueen suojelutavoitteiden saavuttamista ja siten vaikuttaisi haitallisesti Natura-alueen koskemattomuuteen sen suojelutavoitteiden kannalta (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artikla 3).

Näin ollen, mikäli Taikkonevan tuulivoimapuiston ja siihen liittyvän sähkönsiirtolinjan hankesuunnittelua aiotaan jatkaa, tulee arviointia täydentää siten, että korjataan tässä lausunnossa esitetyt linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviontiin liittyvät puutteet.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Mikäli hankesuunnitelma muuttuu Natura-arvioinnin valmistumisen jälkeen niin että muutos vaikuttaa Natura-arvioinnissa käytettyihin perusteisiin, on Natura-arviointi päivitettävä ja pyydettyä siitä uusi lausunto.

Tästä lausunnosta on laadittu erillinen, viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999 24 § 14) mukaan salassa pidettäviä tietoja sisältävä versio.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Ylitarkastaja Veli-Matti Kangas ja asiantuntija Aino Niemi ovat osallistuneet lausunnon valmisteluun. Sähköisen allekirjoituksen hyväksyntä on asiakirjan lopussa. Asian on esitellyt ylitarkastaja Antje Neumann ja ratkaissut yksikön päällikkö Eero Melantie.

Tämä asiakirja POPELY/659/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/659/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Neumann Antje 12.08.2024 13:58

Ratkaisija Melantie Eero 12.08.2024 15:44